

Viite: Lausuntopyyntö MH 3052/2018/05.00.01

Lausunto Lapin luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmasta vuosille 2019-2024.

Suomen riistakeskus kiittää mahdollisuudestaan antaa lausunto Lapin luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmasta vuosille 2019-2024.

Toimintaohjelmassa on tuotu erätalous ja riista useammassa kohdassa esille ja esitetty useita positiivisia toimenpiteitä riistatalouden kannalta katsottuna. Suomen riistakeskus lausuu kuitenkin riistatalouden ja riistan näkökulmasta muutamia huomioimiinsa asioihin. Suomen riistakeskus on kuullut lausunnon laatimisen yhteydessä myös Lapin alueellisen riistaneuvoston näkökulmia toimintaohjelmasta.

Suomen riistakeskus huomioi ensin yleisesti toimintaohjelmassa kirjatuista hakkuutavoitteista, että toimintaohjelmassa tulevalle suunnittelukaudelle 2019 – 2024 on jo varsin tarkasti otettu kantaa hakkuumääriin ja niiden jakautumiseen eri hakkuutapoihin. Tämä on tehty siitäkin huolimatta, että koko Metsähallituksen omistajapolitiiset linjaukset on valtio-omistajan toimesta linjattu vasta vuosille 2016 – 2020. Mikäli toimintakentässä tapahtuu muutoksia kesken toimintakauden, tulee esimerkiksi hakkuutapojen jakaumaa pystyä tarkastelemaan ja muuttamaan toimintakauden aikana. Esimerkiksi peitteisyyttä ylläpitävien hakkuiden määrää olisi kyettävä vuosien aikana lisäämään, mikäli se on tulostavoitteiden saavuttamisen kannalta mahdollista tai toimintaympäristö sen muutoin vaatii.

Suomen riistakeskus pitää hyvänä, että toimintaohjelmassa on mainittu tavoitteeksi 10 – 30 prosentin lehtipuuosuus havupuuvaltaisissa metsissä. Suomen riistakeskus pitää erityisen tärkeänä, että koko metsän kiertoajan hoitotoimenpiteiden osalta huomioidaan riistalle tärkeän aluskasvillisuuden säästäminen.

Toimintaohjelmassa on kirjattu metsätalouden alueelle suo- metsä- ja sisävesien ennallistamisen osalta tavoitteeksi 100 – 200 ha vuodessa. Lisäksi suunnittelukauden aikana on kirjattu suojelualueilla tehtäväksi ennallistamiseksi 530 hehtaaria soita ja noin 40 hehtaaria metsiä. Toimintaohjelmassa on lisäksi mainittu, että riistan elinympäristöjen kunnostus- ja ennallistamistoissa Metsähallitus keskittyy riekko- ja hanhisoihin. Toimintaohjelmassa ei ole tuotu esille paljonko koko Lapin alueella on ojitettuja turvemaita ja kuinka suuri osuus niistä on metsätaloudellisesti kannattamattomia. Asetettujen tavoitteiden vaikuttavuutta on vaikea arvioida, kun sitä ei voida suhteuttaa olemassa olevaan tarpeeseen. Metsähallituksen olisi jatkossa esitettävä esimerkiksi karttaesityksenä ennallistamiseen soveltuvat ja jo ennallistetut kohteet. Kohteet olisi mahdollista esittää julkisessa karttapalvelussa, jolloin tuotaisi esille Metsähallituksen jo tekemät luonnonhoitotyöt nykyistä avoimemmin kansalaisille.

Suomen riistakeskus pitää kirjattuja tavoitteita ennallistamisen osalta liian pieninä. Soiden ennallistamisesta hyötyvät riistalajeista erityisesti toimintaohjelmassa mainitut riekko ja metsähanhi, mutta tämän lisäksi monet vesilintulajit. Suomen riistakeskus toteaa, että erityisesti metsäisillä alueilla riekon kanta on viimeisinä vuosikymmeninä ollut laskeva. Lisäksi vesilintukantojen seurantojen perusteella monien riistavesilintujen kannat ovat koko Suomen mittakaavassa olleet laskevia. Suomen riistakeskus katsoo, että tämä edellyttää erityisesti valtion omistamilla alueilla

aktiivisia toimenpiteitä kantojen elinympäristöjen parantamiseksi. Suomen riistakeskus toteaa lisäksi, ettei toimintaohjelmassa ole mainittu sanallakaan kosteikkojen perustamista osana metsätalouden toimenpiteitä. Metsähallituksen ympäristöoppaassa kosteikkojen perustamisesta on kirjattu mm. seuraavaa:

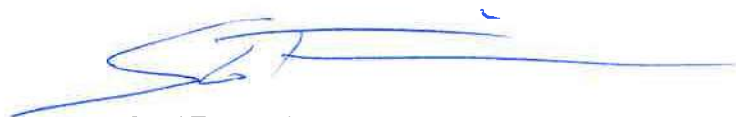
"Suomi on Euroopan tärkeimpiä vesilintujen lisääntymisalueita. Esimerkiksi metsähanhen, telkän, haapanan ja jouhisorsan pesimäkannasta yli puolet pesii maassamme. Kosteikkoympäristöjen laatu ja määrä ovat vesilintukantojen kansainvälisen hoidon tärkein perustekijä. Maailmanlaajuisesti monien kosteikkolintulajien vähenemisen pääasialliseksi syyksi on arvioitu elinympäristöjen väheneminen. Kosteikkojen kuivatus maatalous- ja metsätalousmaaksi sekä turvesoiksi on vähentänyt vesilinnuille sopivaa elinympäristöä. Soilla vesilinnuille tärkeimpiä ovat avovesipintaiset allikot, joiden muodostama mosaiikki tarjoaa varsinkin Pohjois-Suomessa vesilinnuille merkittäviä elinympäristöjä. Nykyinen metsätalous ei uhkaa vesilintujen elinympäristöjä, vaan niitä voidaan metsätaloustoimien yhteydessä lisätä pienin panostuksin ottamalla huomioon vesilintukosteikon rakentamismahdollisuus yhtenä varteenotettavana ratkaisuna kunnostusojitusalueen valumavesien käsittelyssä."

Maa- ja metsätalousministeriö on julkaissut vuonna 2015 Suomen riistataloudellisen kosteikkostrategian, jossa on valtion maiden osalta kosteikoista todettu seuraavasti:

"Valtion talousmetsien alueilla uutena kehittämishaasteena kosteikkoluonnon monipuolisuuden ja kosteikkoverkoston yhtenäisyyden lisäämiseksi on kuivattujen entisten kosteikkojen palauttaminen ja uusien kosteikkojen luominen. Valtion mailla on lukuisia käytöstä poistuneita luonnonravintolammikoita, entisiä turvetuotantoalueita, kunnostusojituskelvottomia soita, ojitusalueiden puronvarsinotkoja ja majavien jälkeensä jättämiä tulva-alueita. Tällaiset erityyppiset kitu- ja joutomaa-alueet ovat vailla käyttöä tai hyödyntämistä, ja niiden taloudellinen merkitys metsätaloudelle on hyvin vähäinen. Näille alueille voidaan uudenlaisen maankäytön suunnittelun ja aktiivisten toimenpiteiden avulla rakentaa tai ennallistaa monimuotoisia kosteikoita. Tämä toiminta on jo käynnistetty Metsähallituksessa pilottiluontoisena Riistan elinympäristöjen aktiivinen hoito - kehittämishankkeessa vuonna 2007, ja sen jälkeen siirretty osaksi jatkuvaa toimintaa."

Suomen riistakeskus katsoo, että luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmassa suo- metsä- ja sisävesien ennallistamiseen kirjattu tavoite 100 – 200 ha vuodessa metsätalouden alueelle tulee asettaa tavoitteeksi jokaiselle metsätiimille erikseen. Koko Lapin alueen tavoite olisi tällöin 400 – 800 ha vuodessa. Ennallistamiskohteiden valinnassa etusijalle tulee asettaa kohteet, joissa voidaan palauttaa sekä riekon, että vesilintujen elinympäristöjä.

Toimintaohjelmassa on todettu, että Metsähallitus selvittää euroopanmajavan elinympäristötiedot valtionmailla ja tallentaa ne paikkatietojärjestelmään. Suomen riistakeskus katsoo, että toimintaohjelmaan on lisättävä, että Metsähallitus toimittaa tiedot euroopanmajavista ja kanadanmajavista myös Luonnonvarakeskukselle lajien kannanseurantaa varten.

Sami Tossavainen
Riistapäällikkö, Lappi

